



INSTITUT FOR ERHVERVSKOMMUNIKATION
BUSINESS AND SOCIAL SCIENCES
AARHUS UNIVERSITET

Retsudvalget
Folketinget, Christiansborg
Att.: Anne Baastrup
1240 København K

Ny forskning dokumenterer, at manglen på uddannede tolke i Danmark er ensbetydende med, at fremmedsprogede ikke garanteres en retfærdig rettergang

Institut for
Erhvervskommunikation

Tina Paulsen Christensen
Lektor, ph.d.

Dato: 27. januar 2012

Direkte tlf.: 8716 4827

Ved Business & Social Sciences, Aarhus Universitet har vi netop afsluttet et forskningsprojekt om tolkning ved de danske domstole. I projektet undersøger vi danske domstolsjuristers erfaringer med og forventninger til de tolke, der medvirker ved de danske domstole, bl.a. med henblik på at finde ud af, om kvaliteten af den tolkning, der foregår ved de danske domstole, er tilstrækkelig.

Undersøgelsen dokumenterer, at tre ud af fire domstolsjurister har oplevet problemer med tolke. Mange af domstolsjuristerne har fx oplevet, at tolke ikke gengiver det sagte fuldstændigt, præcist og korrekt, fører samtaler med den fremmedsprogede under retssagen, ikke besidder de nødvendige sprogkunderskaber og tolkekompetencer, ikke agerer som neutral part, ikke har den nødvendige viden om retssystemet, henvender sig til den fremmedsprogede ved hjælp af indirekte tale, selv agerer part og kommer for sent eller helt udebliver fra retsmøder. Undersøgelsen dokumenterer således, at en del tolke ikke besidder de nødvendige faglige forudsætninger for at kunne levere en professionel tolkebistand, der kan garantere fremmedsprogede samme basale rettigheder som modersmålsdanskere, der kommer for retten. Da undersøgelsen har vist, at domstolsjurister oplever retssager, i hvilke der medvirker tolke uden en tolkeuddannelse, som næsten dobbelt så problematiske som de retssager, hvori der medvirker uddannede tolke, understreger det nødvendigheden af, at Danmark investerer i flere og bedre tolkeuddannelser. I dag kan man alene tage en universitetsuddannelse, den såkaldte translator og tolk-uddannelse, der omfatter tolkning, på Aarhus Universitet, i hovedsprogene engelsk, tysk, spansk og fransk og på CBS i engelsk. Derudover kan man tage en brugerbetalt uddannelse som akademitolk fra Professionshøjskolen Metropol. Faktum er dog, at antallet af uddannede tolke er så lille, at der er mangel på uddannede tolke i Danmark, og at domstolene derfor i stor udstrækning må tage til



takke med uprofessionelle tolke, der hverken har den nødvendige viden eller tolketræning.

Når domstolsjuristerne oplever, at mange af de tolke, der medvirker ved domstolene, ikke kan levere professionel tolkning, understreger det samtidig vigtigheden af, at domstolene indfører en form for kvalitetskontrol. Det eneste krav for at kunne medvirke som tolk ved domstolene er, at man er optaget på Rigspolitiets tolkeoversigt. Man kan umiddelbart optages på denne liste, hvis man har bestået en tolkeeksamen, fx translatør og tolkeuddannelsen, eller en videregående, sproglig uddannelse. For alle andre gælder det, at man optages på Rigspolitiets tolkeoversigt efter en forudgående samtale hos politiet. Når undersøgelsen viser, at mange af de tolke, der optages på listen, ikke besidder de nødvendige kompetencer, indikerer det, at Rigspolitiets godkendelsesprocedure ikke sikrer domstolene adgang til professionelle tolke. Vi anbefaler derfor bl.a., at man under Domstolsstyrelsen indretter et særligt kontor med ansvar for såvel testning og godkendelse af tolke som den løbende kvalitetskontrol. Dette kontor vil endvidere kunne fungere som en slags centralt tolkebureau, hvor de enkelte domstole vil kunne rekvirere tolke.

Undersøgelsen dokumenterer desuden, at den tolkning, der foregår ved de danske domstole, kan optimeres, hvis de institutionelle tolkebrugere, altså domstolsjurister, anklagere og forsvarere, uddannes i at samarbejde med tolke. Domstolsjuristernes kommentarer om deres oplevelser med tolke i praksis viser nemlig, at mange domstolsjurister ikke har forståelse for de helt særlige kommunikative præmisser, der nødvendigvis må gælde for en flersproget kommunikationssituation, eller for vigtigheden af selv at anvende fx en tolkevenlig spørgeteknik. Undersøgelsen viser bl.a., at kun cirka halvdelen af domstolsjuristerne kender Domstolsstyrelsens *Vejledning om tolkning i retten*. Vi anbefaler på den baggrund, at domstolsjurister undervises i tolkningens præmisser og rammebetingelser, og at Domstolsstyrelsen går i dialog med tolke og tolkeforskere om en gensidig behovs- og forventningsafklaring.

Vi vedlægger den afsluttende forskningsrapport i håbet om, at rapportens konklusioner og anbefalinger vil danne grundlag for en tiltrængt diskussion af tolkeområdet i Danmark og på sigt vil udmønte sig i konkrete tiltag, der kan forbedre retssikkerheden for fremmedsprogede i Danmark, hvor tolkning i modsætning til i mange af de lande, som vi typisk sammenligner os med, ikke anerkendes som en samfundsbærende profession.



INSTITUT FOR ERHVERVSKOMMUNIKATION
BUSINESS AND SOCIAL SCIENCES
AARHUS UNIVERSITET

Vi står gerne til rådighed med yderligere oplysninger og modtager gerne spørgsmål eller kommentarer på tpc@asb.dk.

En elektronisk version af rapporten findes her:
<http://bcom.au.dk/da/forskning/publikationer/retstolkensrolle>

Med venlig hilsen


Tina Paulsen Christensen

Lektor, ph.d.

Institut for Erhvervskommunikation

BSS, Aarhus Universitet

Mobil 2961 4804



Bodil Martinsen

Ekstern lektor

Institut for Erhvervskommunikation

BSS, Aarhus Universitet

Mobil 4011 5107

Bilag: Forskningsrapport